



## **SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE ZA ROK 2009\***

|               |                                                                   |                                                                                 |
|---------------|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| <b>16.04.</b> | <b>VI Zaborski Konkurs Ekologiczny o „Złote Kocanki Piaskowe”</b> | <b>We współpracy z Kaszubskim LO, PMDK w Brusach, ZPK, PN „Bory Tucholskie”</b> |
|---------------|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|



17 kwietnia w nowej sali multimedialnej Kaszubskiego LO w Brusach odbył się finał VI Zaborskiego Konkursu Ekologicznego o Złote Kocanki Piaskowe. W konkursie na rozpoznawanie gatunków roślin okrytozalążkowych uczestniczyło 21, uczniów z 10 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych ze Słupska, Chojnic, Kościerzyny, Dziemian, Czerska i Brus.

Zwyciężyła Weronika Cysewska z Gimnazjum w Brusach (107 pkt. na 110 możliwych), druga była Anna Smorawska z II LO w Słupsku (106 pkt), trzeci Lesław Świerczek z Akademickiego LO w Chojnicach (103 pkt). W konkursie na mistrza systematyki zwyciężyła Weronika Megier z II LO w Słupsku. Wicemistrzyniami zostały Weronika i Agnieszka Cysewskie w Gimnazjum w Brusach.

Nagród starczyło dla wszystkich uczestników dzięki hojnym sponsorom: Gminie Brusy, Starostwu Chojnickiemu, Nadleśnictwom Przymuszewo, Czersk, Rytel, Parkowi Narodowemu „Bory Tucholskie”, Zaborskiemu Parkowi Krajobrazowemu i Powiatowemu Młodzieżowemu Domowi Kultury w Brusach. Nagrody rozdzieliło jury pod przewodnictwem prezesa ZTN Krzysztofa Zabrockiego, a wręczali dyrektor ZSP w Brusach Zbigniew Łomiński i wiceburmistrz Krzysztof Gierszewski. W międzyczasie wykład o florze Parku Narodowego „Bory Tucholskie” wygłosiła Justyna Rymon Lipińska.

|                 |                                                                                                                                                                                                                |                                             |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| <b>Rok 2009</b> | <b>Działania obywatelskie: Projekt Młodzi i Demokracja, III Pomorski Kongres Obywatelski, List otwarty w sprawie zieleni wysokiej, Otwarcie Zaborskiego Biura Porad Obywatelskich, Debata Kaszubska i inne</b> | <b>Działalność statutowa stowarzyszenia</b> |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|

Zaborskie Towarzystwo Naukowe w roku 2009 podjęło szereg działań zmierzających do upowszechnienia i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji, organizowanie zajęć o charakterze kulturowym, wyrównywanie szans młodzieży wiejskiej w zakresie rozwoju osobistego.

W roku 2009 podjęto szereg działań prowadzących do powstania Biura Porad Obywatelskich w Brusach. Zaborskie Towarzystwo Naukowe wygrało konkurs grantowy w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na realizację zadania „Zaborskie Biuro Porad Obywatelskich”. 30 października nastąpiło uroczyste otwarcie biura. Doradcy udzielają porad i informacji. Jest ono miejscem gdzie każdy bez względu na wiek, płeć, narodowość, wykształcenie, status majątkowy, miejsce zamieszkania może uzyskać bezpłatną, rzetelną, wyczerpującą poradę lub informację obywatelską. Najczęściej z usług biura korzystają osoby niezamożne korzystające z pomocy społecznej, często niepełnosprawni. Gmina Brusy - partner w projekcie zapewniła lokal o odpowiednim standardzie na potrzeby biura, a Związek Biur Porad Obywatelskich szkolenia, staże, dostęp do sieci poradniczej. Zaborskie Biuro Porad Obywatelskich uzyskuje najwyższe oceny jakościowe swoich porad (oceniane przez prawników Związku Biur Porad Obywatelskich). Działalność Biura jest też bardzo pozytywnie oceniana przez lokalną społeczność - artykuły w prasie, audycje radiowe, wypowiedzi klientów. Stowarzyszenie uzyskało nominację do prestiżowych Chojnickich Oskarów, za działalność na rzecz lokalnej społeczności.







|          |                     |                                      |
|----------|---------------------|--------------------------------------|
| 21-23.04 | Młodzi i demokracja | KŁO, posłowie, P. Stanke, S. Lamczyk |
|----------|---------------------|--------------------------------------|

Projekt dotyczył 40 osobowej grupy młodzieży z Gminy Brusy. Zadanie realizowano na podstawie następującego planu:



1. Upowszechnienie wśród młodzieży informacji o systemie demokracji w RP
2. Nawiązanie współpracy z posłem na sejm RP Piotrem Stanke.
3. Organizacja spotkania posła z młodzieżą
4. Nawiązanie współpracy z Kancelarią Sejmu
5. Zorganizowanie wyjazdu młodzieży do Warszawy

|       |                         |                                              |
|-------|-------------------------|----------------------------------------------|
| 01.06 | Finał Ludowych Talentów | We współpracy KLO, ZKP,<br>Gmina Brusy, PMDK |
|-------|-------------------------|----------------------------------------------|



W dniu 1 czerwca 2009r. przywitano 200 uczestników Konkursu:

”LUDOWE TALENTY”.

Następnym punktem programu były wycieczki po Ziemi Zaborskiej dla uczestników i ich opiekunów w 3 grupach. Najważniejsze elementy zwiedzania: chata kaszubska, wizyta u Józefa Chełmowskiego, Muzeum Anny Łajming w Przymuszewie, zwiedzanie kościoła w Leśnie, zwiedzanie kręgów kamiennych w Leśnie.

Gości prowadzali uczniowie Kaszubskiego LO.

W czasie zwiedzania Ziemi Zaborskiej przez uczestników konkursu Komisja Konkursowa dokonała oceny prac eksponowanych w sali gimnastycznej Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Brusach.

Cele które udało się osiągnąć to: rozbudzanie zainteresowań regionalną twórczością artystyczną Kaszub i Pomorza, ze zwróceniem szczególnej uwagi na przydatność użytkową wyrobów, wyszukiwanie talentów artystycznych wśród dzieci i młodzieży naszego regionu, pobudzanie młodych twórców do doskonalenia swego warsztatu, podtrzymywanie i pielęgnowanie tradycji kulturowej Kaszub i Pomorza.

Przedmiotem konkursu były następujące dziedziny sztuki ludowej: rzeźba i płaskorzeźba, malarstwo na szkłe, plastyka obrzędowa, kwiaty z bibuły, haft, intarsja, zabawki, ptaszki, instrumenty muzyczne, tkactwo, garncarstwo, plecionkarstwo, wyroby z rogu.

|       |                                         |                                                                     |
|-------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| 01.06 | Finał „Mały Mistrz Obserwacji Przyrody” | PMDK, Zarząd Oświaty<br>Brusy, Szkoły, Przedszkola z<br>Gminy Brusy |
|-------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|



Projekt zakładał nauczenie rozpoznawania ok. 25-30 gatunków roślin kwiatowych z różnych siedlisk (pole, las, łąka, miedza, nieużytki, wysypiska śmieci), kiedy w podstawie programowej dla zerówek zapisanych jest 6 gatunków dziko rosnących.

Jednym z zasadniczych celów ćwiczenia jest pokazanie na kilku przykładach jak należy wyodrębniać w obrębie

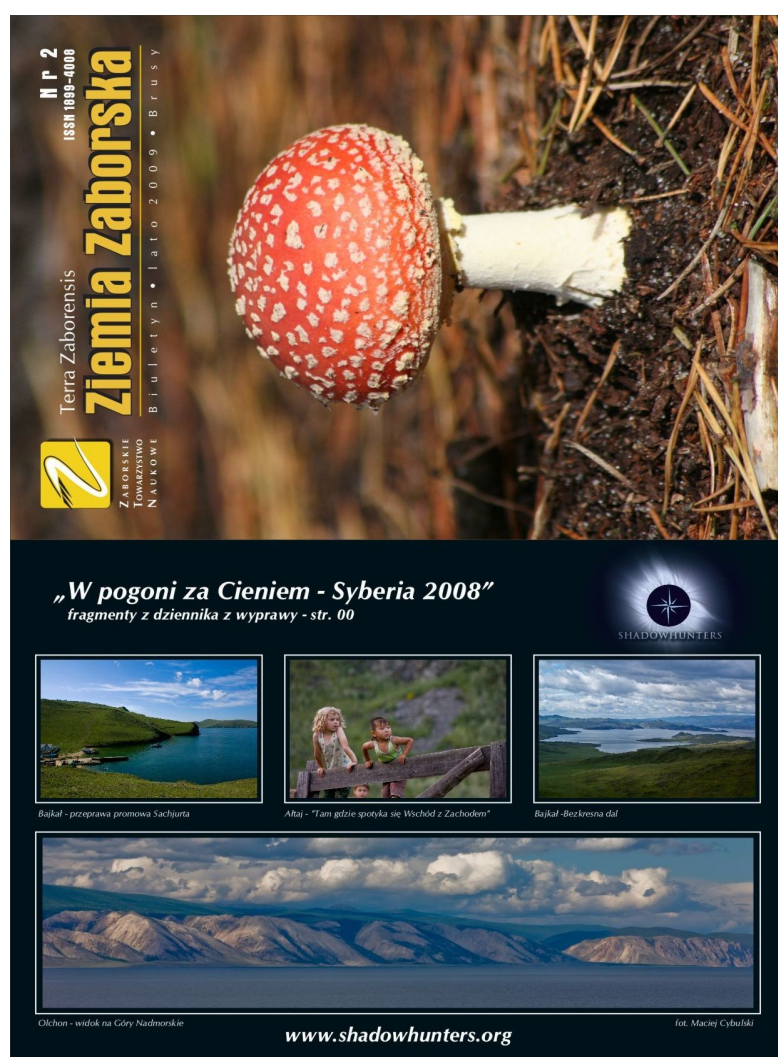


rośliny cechy indywidualne, specyficzne, różnicujące, gdzie można znaleźć podobieństwa, na czym polegają różnice ilościowe i jakościowe (ilość płatków, barwa, proporcje kształtów, brak lub obecność jakiegoś konkretnego elementu). Identyfikacja problemu jest następująca: dzieci znają rośliny, ale nie potrafią ich nazwać, używają więc (zresztą jak większość dorosłych) nazw ogólnych – kwiat, roślina, coś, co rośnie u mnie w ogródku, chwast, zieleś. Dlatego słuszne było pierwotne założenie, żeby odwołać się do doświadczenia, wiedzy zdobytej w ogrodzie, na polu, łące, przy drodze w czasie spacerów, wycieczek przedszkolnych, zabaw na trawie. Pytając się dzieci, co to jest, jak się nazywa wzmacniamy w nich potrzebę konkretnego nazywania roślin, ale także innych organizmów żywych. Sukces projektu oparł się więc na odpowiednim doborze gatunków (poza kilkoma, jak bluszcz kurdybanek, wrotycz, wrzos), które już coś dla dzieci znaczą (znajomy obraz).

Przeszkolono w ten sposób ponad 170 sześciolatków z Brus, Kosobud, Leśna, Lubni, Czyczków, Czapiewic, Wielkich Chełmów, Zalesia i Męcikału. Dzieci następnie rysowały swoje ulubione kwiaty przy pomocy materiałów zakupionych przez ZTN w ramach projektu, a z dostarczonych prac do PMDK stworzono wystawę (prawie 200 rysunków i malunków).

Projekt został wyróżniony na X Ogólnopolskim Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych we Wrocławiu.

|    |                                          |                                                  |
|----|------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| 07 | Wydanie biuletynu „Ziemia Zaborska” nr 2 | 1000 egzemplarzy na konkurs grantowy Gminy Brusy |
|----|------------------------------------------|--------------------------------------------------|



Wydanie i promocja drugiego numeru biuletynu *Ziemia Zaborska* odbyło się w następujący sposób:

04.2009 – gromadzenie materiałów, nawiązywanie współpracy (ustalenie tematyki, objętości artykułów, dokumentacji fotograficznej)

05-07.2009 – kompletowanie materiałów, redakcja szaty graficznej (Amarant Studio Kreacji Artystycznej)

07.2009 – wydanie nr 2 „Ziemi Zaborskiej” (druk – Media Faktory),

07-08.2009 – kolportaż czasopisma (księgarnia w Brusach, urzędy i instytucje z gminy Brusy i Chojnice oraz własny kolportaż indywidualny członków ZTN)

08.2009 – Międzynarodowy Festiwal Folkloru – promocja i kolportaż pisma (we współpracy z MBP w Brusach)

09.2009 – Rajd szlakiem im. Juliana Rydzkowskiego – promocja w UM w Chojnicach (we współpracy z Chojnickim Towarzystwem Przyjaciół Nauk)

W przygotowaniu materiałów do biuletynu brało udział 21 autorów tekstów, 6 autorów zdjęć, 1 redaktor

całości, 2 korektorów, 1 autor składu i opracowania graficznego. Druk zlecono firmie Media

Faktory. Zakres tematyczny mieścił się i wyczerpywał profil pisma przyjęty przy redakcji numeru 1 z 2008 roku. Zwiększeniu uległa objętość z 52 na 84 str. oraz nakład z 600 do 1000 egz.

|       |                     |                                         |
|-------|---------------------|-----------------------------------------|
| 11.07 | Plener Męcikał 2009 | Projekt na konkurs grantowy Gminy Brusy |
|-------|---------------------|-----------------------------------------|

Zadanie organizacji Ogólnopolskiego Pleneru Malarsko – Rzeźbiarsko – Foto –Graficznego Męcikał lipiec 2008 zrealizowano w kolejnych etapach:

- Reklama (zaproszenie na plener i warsztaty) – 15 marzec 2009 r. – 15 maj 2009 r.
- Prace organizacyjne przygotowujące plener, wycieczki i warsztaty – 01 maj 2009 r. – 30 czerwiec 2009 r.
- Udział twórców w Ogólnopolskim Plenerze w Męcikale (Miejsce wykonywania zadania - gospodarstwo artystyczno – ekologiczne Joanny i Sławomira Mankiewiczów.)
- 02 lipiec 2009 r. – 11 lipiec 2009 r. i wycieczce do Brus, Leśna, Brus Jaglie, Swornegaci (których sponsorem był Urząd Gminy Brusy) - 08 lipiec 2009 r.
- Udział młodzieży w warsztatach plastycznych – 07 lipiec 2009 r.
- Organizacja wystaw poplenerowych: Galeria Oczko w Męcikale – lipiec, sierpień 2009 r., Chojnicki Dom Kultury – sierpień 2009 r. (wernisaż 7 sierpnia) , Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Brusach – wrzesień-grudzień 2009 r.

W plenerze udział wzięło łącznie: 18 artystów z całej Polski: z Oleśnicy k. Wrocławia, Sopotu, Gdańska, Rzeszowa, Bydgoszczy, Brus, Chojnic, Jarcewa, Leśna, Swornychgaci, Kościerzyny, Minneapolis z USA, Męcikała (w tym 8 korzystających z noclegów i pełnego wyżywienia). W warsztatach plastycznych udział wzięła 7 osobowa grupa dzieci młodzieży z Powiatowego Młodzieżowego Domu Kultury w Brusach ( z Brus i Kosobud) wraz z opiekunem z PMDK.

Podczas pleneru odbyło się spotkanie plenerowiczów z miejscowymi twórcami (2 i 8 lipca). Noclegi i związane z tym korzystanie z tzw. mediów sponsorowali Joanna i Sławomir Mankiewicz z Męcikała.





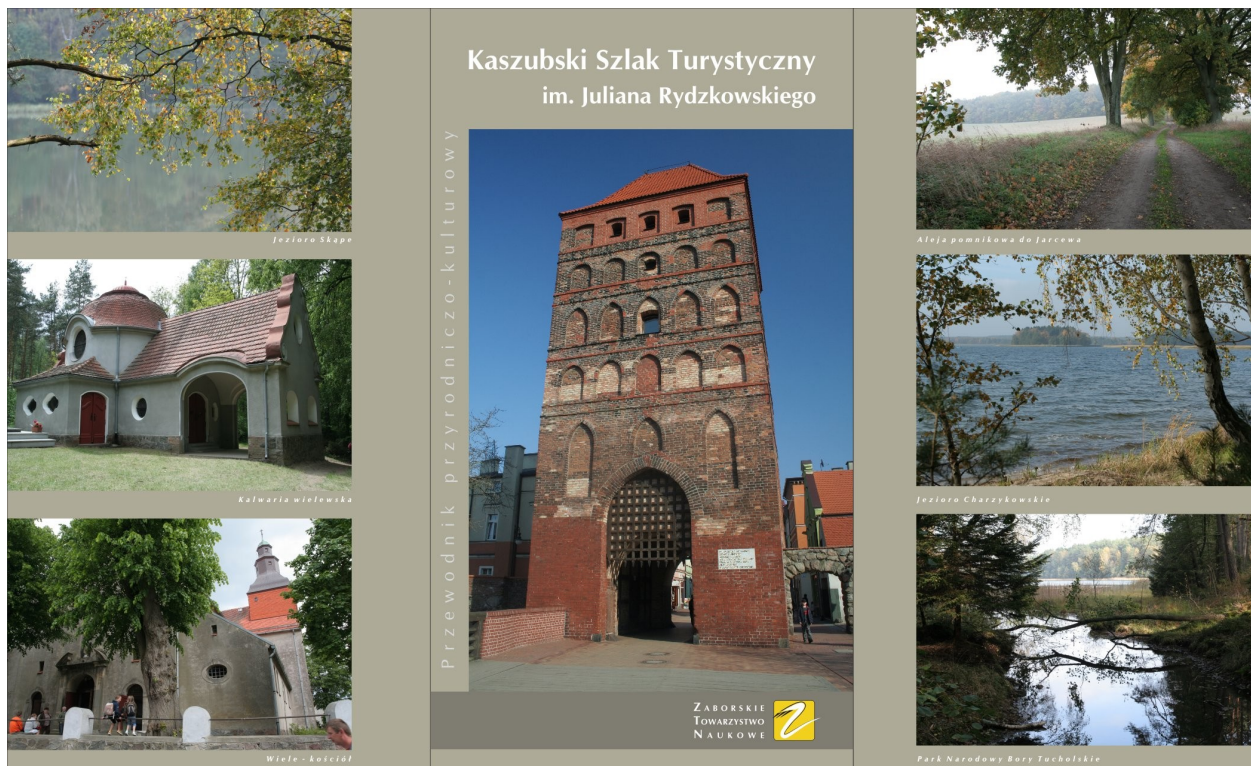


Słupia to rzeka górską wpadająca do morza. Wypływając na wysokości około 178 m.n.p.m. z torfowisk koło Sierakowskiej Huty, wpada w Ustce do Bałtyku. Jest to bardzo ciekawy szlak kajakowy z trudnym 62 - kilometrowym odcinkiem z Sulęczyna do Gałęźni Małej. Odcinek znajduje się w wykazie górskich szlaków kajakowych o spadku 4 ‰. Na szlaku liczne elektrownie wodne oraz związane z nimi budowle hydrotechniczne - sztolnie, kanały, zapory ziemne, odmulniki i syfony. W Soszycy znajduje się najstarsza działająca elektrownia wodna w Europie, oraz jedna z najstarszych działających na świecie - Struga. Pochodzi z 1896 roku, jest czynna i ciągle produkuje energię. Wszystkie elektrownie na szlaku wyposażone są w oryginalne części. Ciekawostką na miarę światową są dwie ponad stuletnie żarówki węglowe, które działają do dziś, sygnalizując awarię pracujących urządzeń. Trudności związane z przenoszeniem, a nawet przewózką kajaków wynagradza możliwość zwiedzania wyjątkowego, uchodzącego za najciekawszy w Europie systemu energetycznego.

Nasz spływ skorzystał z wyjątkowej okazji, która zdarza się raz na 5 – 7 lat. W kwietniu 2009 r. woda na Słupi powróciła do historycznego, XIX wiecznego koryta, w związku z gruntownym remontem elektrowni. Operację wyłączenia XIX wiecznej turbiny rozpoczęto w kwietniu 2009 r. zamknięciem dopływu rzeki do dwukilometrowego kanału i otwarciem śluzy doprowadzającej wodę do starego koryta rzeki. Odcinek ten jest wyjątkowo trudny, spadek rzeki i otaczającego terenu widoczny jest gołym okiem i przekracza 4 ‰. Kajak płynąc nabierał na tym odcinku dużej prędkości (i wody). Brak jest opisu tej części szlaku w przewodnikach dla kajakarzy, ponieważ przewidywany jest tam zgodnie z oznaczeniem przewóz kajaków. Według kilku uczestników imprezy była to najciekawsza przygoda kajakowa w ich życiu. Ciekawsza niż słynna wśród kajakarzy 300 metrowa „rynna sulęczyńska”, która rozpoczęła nasz spływ oraz legendarny Jar Raduni pokonany przez nas dwukrotnie. Uczestnicy podziękowali za zorganizowanie spływu Andrzejowi Pluto-Prądyńskiemu, Romanie Klinkosz (obecnie również Pluto-Prądyńska), oraz Ireneuszowi Pluto-Prądyńskiemu.



|                  |                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lipiec,<br>12.09 | Wydanie przewodnika „Szlak Rydzkowskiego” i rajd Szlakiem Rydzkowskiego | We współpracy z ChTPN, ZPK, PN „Bory Tucholskie”, stowarzyszenie „Kosobudy”, Stowarzyszenia Miłośników Historii Gryfa Pomorskiego w Męcikale, Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnicach, Muzeum Historyczno-Etnograficzne w Chojnicach i inne instytucje |
|------------------|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



Od lutego 2009 r. do kwietnia nawiązano współpracę z 4 instytucjami, które tematycznie i terytorialnie zainteresowane były szlakiem: Chojnickie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Zaborski Park Krajobrazowy, Park Narodowy „Bory Tucholskie”, Stowarzyszenie „Kosobudy”, oraz z indywidualnymi autorami tekstów.

Od kwietnia do czerwca gromadzono i aktualizowano materiały oraz redagowano przewodnik. W sumie 12 autorów przygotowało 62 strony tekstu (zgodnie z założoną objętością przewodnika). Wykorzystano zdjęcia 4 autorów.

W lipcu wydrukowano przewodnik, rozprowadzono nakład po miejscowościach leżących na szlaku, lub w jego pobliżu (Chojnice, Charzykowy, Męcikał, Brusy, Kosobud, Wiele). Przygotowano wersję internetową i zamieszczono ją na stronie ZTN.

Od lipca do listopada promowano przewodnik m.in. na Międzynarodowym Festiwalu Folkloru w Brusach, imprezach lokalnych, oraz wszystkich spotkaniach w których uczestniczyli przedstawiciele ZTN.

Folder wydany został w nakładzie 2000 egzemplarzy, czyli o 1000 egz. więcej niż w ofercie, co było możliwe dzięki pozyskaniu sponsorów instytucjonalnych zainteresowanych tematem i wyrażających chęć propagowania tematyki szlaków turystycznych i kultury regionalnej. Zakupu części nakładu dokonały: Urząd Miejski w Brusach, Urząd Miejski w Chojnicach, Urząd Gminy Chojnice, Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury i inne.



|               |                      |                           |
|---------------|----------------------|---------------------------|
| <b>7-9.08</b> | <b>Spływ Zbrzycą</b> | <b>Parzyn-Swornegacie</b> |
|---------------|----------------------|---------------------------|

Coroczny spływ ekologiczny Zbrzycą w początkach sierpnia organizuje kol. prezes Krzysztof Zabrocki. W roku 2009 kilkunastu doświadczonych i w ich towarzystwie początkujących spływowiczów przemierzyło środkowy odcinek Zbrzycy z Parzyna do Swornychgaci, z postojem i noclegiem w Lasce. Po drodze z nurtu brzegów łowione są śmieci. Rzeka dzięki temu będzie odrobinę czystsza pod koniec ruchliwego sezonu kajakowego na Zbrzycy. W przyszłym sezonie pewnie znowu będzie co zbierać.



|              |                                  |                        |
|--------------|----------------------------------|------------------------|
| <b>21.10</b> | <b>Śladami Jana Karnowskiego</b> | <b>KLO, PMDK Brusy</b> |
|--------------|----------------------------------|------------------------|

W 2009 roku przypada 70 rocznica śmierci Jana Karnowskiego. Zaborskie Towarzystwo Naukowe postanowiło zorganizować cykl działań upamiętniających wielkiego syna Ziemi Zaborskiej. Jednym z nich był przemarsz „Śladami Jana Karnowskiego” z akademią w PMDK Brusy.





|       |                  |                                                                                  |
|-------|------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| 04.12 | Debata kaszubska | Kaszubskie Liceum Ogólnokształcące w Brusach i Grupa dyskusyjna Kamela z Gdańska |
|-------|------------------|----------------------------------------------------------------------------------|



W Kaszubskim Liceum Ogólnokształcącym odbyła się debata: *Kaszubi – naród czy grupa etniczna?* Redaktor Anna Cupa moderowała interesujące spotkanie. Członkowie ZTN aktywnie włączyli się w dyskusję i zapowiedzieli dalsze działania. W przerwach umilał czas zespół muzyczny uczniów KLO.

|       |                                                |                                            |
|-------|------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| 11.12 | IV „Konkurs Ornitologiczny o Kulika Wielkiego” | We współpracy z PMDK Brusy i Kaszubskim LO |
|-------|------------------------------------------------|--------------------------------------------|

W IV Konkursie Ornitologicznym o Kulika Wielkiego organizowanym przez Kaszubskie LO, Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury i Zaborskie Towarzystwo Naukowe w Brusach 11 grudnia wzięło udział 14 młodych ornitologów ze szkół Brus, Czerska i Słupska. Konkurs polegał na rozwiązaniu testu, rozpoznawaniu ptaków i ich głosów. pierwsze miejsce zajął Karol Lipkowski z LO w Czersku, drugie miejsce Monika Narloch z Gimnazjum w Czersku, a trzecie Dagmara Sikorska z Kaszubskiego LO w Brusach. Wyróżnione 5 miejsce zajęła także Natalia Jasnych z naszej szkoły. Wśród cennych nagród były lornetki i atlasy ptaków oraz płyty z głosami ptaków. Sponsorami nagród byli: Bank Spółdzielczy w Brusach, Urząd Miejski w Brusach, Starostwo Chojnickie, Zaborski Park Krajobrazowy, Nadleśnictwa Przymuszewo i Rytel, Park Narodowy „Bory Tucholskie”, Wdzydzki Park Krajobrazowy oraz PMDK i ZTN. Obradom jury przewodniczył pan Henryk Krzoska, nauczyciel KLO. Wykład o energetyce ptaków przeprowadził Zbigniew Gierszewski, prowadzący konkurs.

Wykorzystano w konkursie zdjęcia ptaków miejscowych ornitologów: Tomir Kubicki (leśniczy z Kokoszki), Zbigniew Gierszewski (prezes ZTN); Maciej Cybulski, Jolanta Pozorska-Cuppa





**\*Sprawozdanie przedstawia szerzej projekty stowarzyszenia realizowane w 2009r. Wykaz większości działań zawiera kalendarz aktywności ZTN na 2009r.**